

به دلیل ماهیت و موقعیت کودکان، خانواده‌ها در زندگی کودکان از محوریت اصلی و اساسی برخوردارند. پس در طرح مراقبتی نیز باید محوریت اصلی را داشته باشند و مراقبت خانواده محور بهترین طرح مراقبتی برای رسیدن به این هدف می باشد. ولی پیاده کردن مدل های مراقبتی در هر محیطی با موانع متعددی مواجه می شود. لذا این تحقیق با هدف بررسی ضرورت مراقبت های خانواده محور در پرستاری کودکان و موانع اجرای آن انجام شد.

در سالهای اخیر، تغییرات قابل توجهی در مسئولیت خانواده در ارتباط با تدارک و هماهنگی در برنامه مراقبتی از کودک بیمار بوجود آمده است و خانواده‌ها، مسئولیت‌های مراقبتی پیچیده و جامعی در محیط‌های بیمارستانی یا منازل کسب کرده‌اند. ایجاد روش‌های نوین در سیستم مراقبتی درمانی لازمه چنین تغییرات در وظایف مراقبت دهنندگان می باشد که ارائه مراقبت به شیوه خانواده-محور حاصل چنین گرایش‌هاست.

مراقبت خانواده محور روشی است برای برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی مراقبت بهداشتی که از طریق مشارکت‌های مفید دو طرفه بین مراقبت کنندگان، بیماران و خانواده‌ها کنترل می‌شود. یک روش مراقبتی خانواده-محور افراد و خانواده‌ها را توانمند کرده و استقلال و عدم وابستگی را تقویت می‌کند، از تصمیم‌گیری و ارائه مراقبت خانواده حمایت می‌کند و به انتخاب خانواده و بیمار و ارزش‌ها، عقاید و زمینه‌های فرهنگی آنها احترام می‌گذارد، بر پایه نیروهای خانواده و فرد بنا می‌شود و خانواده و بیمار را در برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی سرویس‌های مراقبت بهداشتی شرکت می‌دهد. تقسیم اطلاعات و تشویق مساعی بین بیماران، خانواده‌ها و کارکنان مراقبت بهداشتی بنیادهای مراقبت خانواده محور هستند.

پنج اصل عمومی مراقبت خانواده محور شامل تبادل اطلاعات به شکلی باز، عینی و بدون سوگیری، احترام به تفاوت‌های فرهنگی و قومی و ارجحیت‌های مراقبتی، همکاری مطابق با نیازها و ارزش‌ها، نقاط قوت و توانایی‌های منحصر به فرد هر خانواده، مذاکره و انعطاف پذیر دانستن اهداف برنامه‌های مراقبتی، مراقبت در زمینه خانواده و اجتماع مورد نظر است. مراقبت خانواده-محور می‌تواند باعث بهبود نتایج حاصل از بیماران و خانواده‌ها شده و رضایت بیمار و خانواده را افزایش دهد و بر اساس نیروها و توان کودک و خانواده بوده و نیز باعث افزایش رضایت کارکنان، کاهش هزینه‌های مراقبت بهداشتی گردد و منجر به اثر بخشی بیشتر استفاده از منابع مراقبت بهداشتی شود. اجرای مراقبت خانواده - محور باعث ایجاد احساسات مثبت در کارکنان مراقبت بهداشتی می‌شود و افزایش رضایت کودک و والدین را گزارش می‌کند. همانطور که در طی این تدابیر، درک و فهم و مشارکت خانواده‌ها در مراقبت از کودک بهبود داده می‌شود، از اضطراب خانواده‌ها نیز کاسته می‌شود.

گرچه مقالات متعددی اثرات مثبت مراقبت های خانواده محور در پرستاری کودکان را خاطر نشان کرده اند ولی با گذشت بیش از چهار دهه تلاش برای اجرای مراقبت های خانواده محور در کودکان در عمل توافق جمعی در این زمینه وجود ندارد و علیرغم آگاهی پرسنل از اهمیت و ضرورت مراقبت خانواده محور، هنوز شواهدی مبنی بر وجود مشکل در برنامه ریزی مراقبتی برای خانواده و مشارکت والدین در برنامه مراقبتی در بین پرسنل مراقبتی وجود دارد که بخشی بنیادین عدم درک نیازهای خانواده‌ها و قسمتی مربوط به عدم آگاهی از اجزاء مراقبت خانواده محور و نحوه اجرای آن می باشد. گروهی از محققین سه مانع اصلی در مراقبت های خانواده محور را کمبود 1- درک از مراقبت های خانواده محور 2- حمایت و پشتیبانی در عمل 3- پژوهش های با کیفیت ذکر کرده اند. مطالعات نشان داده اند که با وجود فواید بسیار مراقبت خانواده محور، افراد حرفه ای از جمله پزشکان همچنان ترجیح می‌دهند با مدل بیومدیکال کار کنند. مراقبت های خانواده محور در کودکان می‌تواند عمیقاً رضای‌کننده و موثر باشد ولی هنوز در عمل چالش‌هایی دارد که تلاش پرسنل مراقبتی و محققین بهداشتی باید در جهت برطرف کردن این چالش‌ها و موانع باشد.

این مطالعه یک مطالعه مروری است که با جستجو در متون و مقالات با استفاده از کلید واژه‌های مراقبت های خانواده محور، موانع و کودکان در دو دهه اخیر انجام شد و از بین مقالات یافت شده تعداد ۱۰ مقاله مرتبط با موضوع مورد بررسی قرار گرفت.

Principles of Family Centered Care (FCC)

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

هر چند مراقبت های خانواده محور مفهوم جدیدی در پرستاری و مراقبت های کودکان نیست و اکثر تیم مراقبت بهداشتی بر ضرورت انجام آن اذعان دارند ولی در اجرای آن موانع و چالش‌هایی وجود دارد و این مدل مراقبتی کامل و ایده‌آل با تمام اصول ذکر شده برای آن اجرا نمی‌شود. لذا می‌بایست با تبیین بیشتر این مفهوم و به همراه آماده‌سازی راهنماها و بیان دقیق و واضح استراتژیهای مورد نیاز و رفع حداکثری موانع به اجرای بهتر و موثرتر این طرح مراقبتی در کودکان کمک کرد.

کلمات کلیدی: مراقبت های خانواده محور - کودکان - موانع - ضرورت

